

บทสรุปผู้บริหาร

*****

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ One Tambon One Product (OTOP) ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน (รวม 20 ปี) เป็นโครงการที่มุ่งหวังให้คนในชุมชน ได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่ มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน ดำเนินการรวบรวมฐานข้อมูลหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่เกิดจากการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน สรุปดังนี้

1. การลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เริ่มดำเนินการ ปี 2546 ปัจจุบันเป็นฐานข้อมูล ปี 2559-2562 มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 87,468 กลุ่ม/ราย จังหวัดที่มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP มากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ จ.บุรีรัมย์ 3,143 กลุ่ม/ราย รองลงมา จ.สุรินทร์ 2,831 และ จ.ขอนแก่น 2,682 กลุ่ม/ราย มีผลิตภัณฑ์ จำนวน 186,356 ผลิตภัณฑ์ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ลงทะเบียน มากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ จ.เชียงใหม่ 6,501 ผลิตภัณฑ์ รองลงมา จ.บุรีรัมย์ 5,700 ผลิตภัณฑ์ และ จ.อุบลราชธานี 5,409 ผลิตภัณฑ์

2. การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ผลการคัดสรรฯ ปี 2562 มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP เข้าร่วมการคัดสรรฯ จำนวน 11,824 กลุ่ม/ราย มีผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการคัดสรรฯ จำนวน 19,560 ผลิตภัณฑ์ จำแนกเป็น ระดับ 5 ดาว 3,742 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว 8,017 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 3 ดาว 5,252 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 2 ดาว 1,688 ผลิตภัณฑ์ และระดับ 1 ดาว 861 ผลิตภัณฑ์

3. กลไกการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

3.1 ศูนย์บริการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จำนวน 878 ศูนย์ ดำเนินการประเมินศูนย์ฯ เมื่อปี พ.ศ. 2555 เพื่อจัดระดับการพัฒนา ดังนี้ ศูนย์ฯระดับ A จำนวน 355 แห่ง ระดับ B จำนวน 512 แห่ง และระดับ C จำนวน 11 แห่ง

3.2 คณะกรรมการเครือข่าย OTOP มี 4 ระดับ คือ ระดับอำเภอ 878 คณะ ระดับจังหวัด 76 คณะ ระดับภาค 4 คณะ และระดับประเทศ 1 คณะ

3.3 โรงเรียน OTOP Academy ปัจจุบันมี จำนวน 7 แห่ง ดังนี้ 1) โรงเรียน OTOP สระบุรี ณ ศูนย์ OTOP คอมแพ็คซ์พุกแค 2) โรงเรียน OTOP อ่างทอง ณ กลุ่มจักสานบางเจ้าฉ่า 3) โรงเรียน OTOP พัทลุง ณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเขากลาง 4) โรงเรียน OTOP เชียงใหม่ ณ ศูนย์ OTOP ช่วงสั้นกำแพง 5) โรงเรียน OTOP ขอนแก่น ณ กลุ่มหัตถกรรมคุ้มสุขโข 6) โรงเรียน OTOP น่าน ณ ศูนย์กระจายสินค้าและนวัตกรรมเกษตรปลอดภัย 7) โรงเรียน OTOP พระนครศรีอยุธยา ณ ศูนย์ OTOP OUTLET

3.4 OTOP TRADER มี 2 ระดับ คือ คณะกรรมการโอท็อปเทรดเดอร์ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

4. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เผยแพร่องค์ความรู้สู่ประชาชนให้สามารถสืบค้นได้ตลอดเวลาผ่านสื่อช่องทางต่างๆ จำนวน 2,083 ภูมิปัญญา จาก 76 จังหวัด

5 ประเภท ดังนี้ อาหาร 583 ผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม 96 ผลิตภัณฑ์ ผ้าฯ 633 ผลิตภัณฑ์ ของใช้ฯ 611 ผลิตภัณฑ์ และสมุนไพร 160 ผลิตภัณฑ์

5. ข้อมูลทะเบียนเยาวชนคน OTOP เป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP หรือทายาทผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่มีอายุระหว่าง 15-30 ปี ปัจจุบันมีเยาวชนคน OTOP จำนวน 1,016 ราย (ข้อมูล ปี พ.ศ. 2560-2563)

6. ข้อมูล OTOP Senior ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เริ่มดำเนินการ ปี 2562 ปัจจุบันมีจำนวน 120 กลุ่ม/ราย ซึ่งมีอายุระหว่าง 60-69 ปี 91 ราย อายุระหว่าง 70-79 ปี 26 ราย และอายุมากกว่า 80 ปี 3 ราย

7. ข้อมูลศิลปิน OTOP ดำเนินการคัดเลือกศิลปิน OTOP ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2562 ปัจจุบันมีศิลปิน OTOP จำนวน 175 ราย ประเภทผ้าฯ 86 ราย ของใช้ฯ 88 ราย และสมุนไพรฯ 1 ราย

8. การพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

8.1 ผ่านการอบรมตามโครงการ Smart OTOP ปี 2547 จำนวน 26,600 ราย

8.2 ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP สู่ตลาด ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ปี 2562 จำนวน 3,800 ราย

8.3 ผ่านโครงการส่งเสริมผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ด้านการจำหน่ายสินค้า Online เมื่อปี พ.ศ. 2562 จำนวน 552 ราย

9. ผู้ประกอบการ OTOP ชวนชิม ปัจจุบันมีจำนวน 462 ราย ภาคกลาง 179 ราย ภาคเหนือ 68 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 80 ราย ภาคใต้ 106 ราย และ กทม. 29 ราย

10. ข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อจำหน่ายบนเครื่องบิน มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2559 ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2561 ณ กรมการพัฒนาชุมชน มีหน่วยงานภาคีร่วมการดำเนินงาน จำนวน 8 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท คิงเพาเวอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัท มอลล์ (ไทยแลนด์) จำกัด ผลการดำเนินงาน ปี 2559-2563 รวม 4 ปี จำนวน 10 รอบ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ร่วมกิจกรรม 225 กลุ่ม/ราย ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน 1,229 ผลิตภัณฑ์ เป็นผ้าฯ 683 ผลิตภัณฑ์ ของใช้ฯ 401 ผลิตภัณฑ์ และสมุนไพร 145 ผลิตภัณฑ์

11. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP

11.1 ข้อมูลเครือข่ายองค์ความรู้ KBO (Knowledge-Based OTOP) เป็นการส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อผนึกกำลังของทุกภาคส่วนในชุมชนขับเคลื่อน OTOP สู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนในรูปแบบของเครือข่ายองค์ความรู้ เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2549 ในพื้นที่นำร่อง 4 ภาคฯ ละ 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสงขลา ผลการประกวด KBO ปี 2560 คือ Thanee.brand ตานีแบรนด์ นายธนกร สดใส

11.2 ข้อมูลสุดยอดผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัด (Provincial Star OTOP) “คัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณค่า เป็นที่นิยมมีศักยภาพด้านการผลิตและความสามารถในการตลาด โดยพิจารณาจากด้านผู้บริโภคและการส่งเสริมจากหน่วยงาน” เริ่มดำเนินการปี 2549 จำนวน 187 รายการ แยกเป็นประเภทผลิตภัณฑ์ ดังนี้ อาหาร 65 รายการ เครื่องดื่ม 8 รายการ ผ้า เครื่องแต่งกาย 48 รายการ ของใช้ฯ 63 รายการ สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร 3 รายการ

11.3 การพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ปี 2563 จำนวน 1,900 ผลิตภัณฑ์ แยกเป็น อาหาร 814 ผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม 103 ผลิตภัณฑ์ ผ้าฯ 437 ผลิตภัณฑ์ ของใช้ฯ 311 ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรฯ 235 ผลิตภัณฑ์

11.4 การพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ตามโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี กิจกรรมด้านการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ดำเนินการในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี 3,273 หมู่บ้าน รวม 20,764 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้ อาหาร 8,557 ผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม 676 ผลิตภัณฑ์ ผ้าและเครื่องแต่งกาย 3,862 ผลิตภัณฑ์ ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก 5,684 ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร 1,985 ผลิตภัณฑ์

11.5 ดำเนินงานโครงการพัฒนาระดับสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ Cluster กระเป๋ (OTOP Brandname) ปี 2559-2562 จำนวน 76 ผลิตภัณฑ์ โดยการให้ความรู้การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท โดยสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากลได้

11.6 ข้อมูลอาหารถิ่นรสไทยแท้ (OTOP Authentic Thai Taste) ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี กิจกรรมยกระดับมาตรฐานอาหารถิ่นรสไทยแท้ (OTOP Authentic Thai Taste) ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่ผ่านมาตรฐานอาหารถิ่นรสไทยแท้ในระดับดีมาก จำนวน 75 จังหวัด 531 ผลิตภัณฑ์ แยกเป็น ภาคเหนือ 16 จังหวัด 61 ราย ภาคกลาง 25 จังหวัด 153 ราย ภาคใต้ 14 จังหวัด 44 ราย และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด 139 ราย

12. ข้อมูลการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว การจัดประเภทชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ของจังหวัด

ชุมชนท่องเที่ยวดาวเด่น (Attractive) จำนวน 211 หมู่บ้าน/ชุมชน (ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 155 หมู่บ้าน/ชุมชน)

ชุมชนท่องเที่ยวดาวรุ่ง (Brighten Star) จำนวน 730 หมู่บ้าน/ชุมชน (ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 640 หมู่บ้าน/ชุมชน)

ชุมชนโดดเด่นเฉพาะด้าน (Case Study) จำนวน 1,472 หมู่บ้าน/ชุมชน (ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 1,384 หมู่บ้าน/ชุมชน)

ชุมชนสินค้า OTOP (Delivery Product) จำนวน 1,160 หมู่บ้าน/ชุมชน (ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 1,094 หมู่บ้าน/ชุมชน)

13. ข้อมูลการส่งเสริมตลาด

13.1 ศูนย์แสดงและจำหน่าย OTOP มี 19 จังหวัด 61 ศูนย์ ดังนี้ ภาคใต้ 3 จังหวัด 11 ศูนย์ ภาคเหนือ 7 จังหวัด 11 ศูนย์ ภาคกลาง 5 จังหวัด 20 ศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด 13 ศูนย์

13.2 ตลาดประชารัฐในความรับผิดชอบของกรมฯ จำนวน 2,385 แห่ง แยกเป็นรายเดือน 181 แห่ง รายสัปดาห์ 1,833 แห่ง และรายวัน 371 แห่ง

13.3 ข้อมูล OTOP TO THE TOWN ดำเนินการ ปี 2558-2562 ดังนี้

ปี 2558 ดำเนินการ 3 แห่ง ยอดจำหน่าย 75,891,354 บาท

ปี 2559 ดำเนินการ 5 แห่ง ยอดจำหน่าย 63,217,143 บาท

ปี 2560 ดำเนินการ 10 แห่ง ยอดจำหน่าย 85,978,866 บาท

ปี 2561 ดำเนินการ 10 แห่ง ยอดจำหน่าย 106,693,415 บาท

ปี 2562 ดำเนินการ 10 แห่ง ยอดจำหน่าย 99,027,744 บาท

13.4 ฐานข้อมูลการจัดงาน OTOP ภูมิภาค สรุปข้อมูลการจัดงาน OTOP ภูมิภาค ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2559 รวม 81 ครั้ง ยอดการจำหน่าย 3,051,598,032 บาท ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ เข้าร่วมจำหน่าย จำนวน 22,865 กลุ่ม/ราย

13.5 การจัดงาน OTOP Midyear งบประมาณพัฒนาชุมชน ได้จัดงาน OTOP Midyear เริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2546 ผลการดำเนินงานปี 2546- 2562 รวม 14 ครั้ง ยอดการจำหน่าย 10,421,496,871 บาท

13.6 การจัดงานศิลปาชีพประทีปไทย OTOP ก้าวไกลด้วยพระบารมี เริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2555 ผลการดำเนินงานปี 2555-2562 รวม 8 ครั้ง ยอดการจำหน่าย 6,995,733,211 บาท

13.7 การจัดงาน OTOP CITY เริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2546 ผลการดำเนินงานปี 2546-2562 รวม 14 ครั้ง ยอดการจำหน่าย 15,560,340,460 บาท

13.8 การจัดงาน OTOP สองแผ่นดิน เริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2554 ผลการดำเนินงานปี 2554-2562 รวม 9 ปี 177 ครั้ง ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ที่เข้าร่วมกิจกรรม 11,057 กลุ่ม/ราย ยอดการจำหน่าย 430,006,542 บาท

13.9 การตลาด ONLINE (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2563)

1) เว็บไซต์ OTOPTODAY.COM มีสินค้าบนเว็บไซต์ 16,396 ผลิตภัณฑ์ ผู้เข้าชมเว็บไซต์ จำนวน 2,345,286 ครั้ง จำนวนการคลิกเพื่อเข้าไปสั่งซื้อสินค้า จำนวน 459,097 ครั้ง ยอดจำหน่าย 15,483,201 บาท

2) เพจเฟซบุ๊ก OTOP TODAY โอท็อปทูเดย์ มีคนถูกใจเพจ 9,363 ราย จำนวนคนติดตาม 11,084 ราย การเข้าถึงโพสต์ 81,945 ครั้ง

3) กลุ่ม Face Book : OTOP TODAY ฝากร้านขายของ เริ่มเปิดกลุ่มวันที่ 15 เมษายน 2563 ปัจจุบันสมาชิก 10,697 บาท

4) การ Live สด ทาง Facebook : OTOP TODAY โอท็อปทูเดย์ เริ่มดำเนินการวันที่ 16 เมษายน 2563 ผลการดำเนินงาน ผลิตภัณฑ์ที่นำมาจำหน่าย 583 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้ อาหาร 363 ผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม 31 ผลิตภัณฑ์ ผ้าฯ 118 ผลิตภัณฑ์ ของใช้ฯ 35 ผลิตภัณฑ์ และสมุนไพรฯ 36 ผลิตภัณฑ์ ยอดจำหน่าย 195,440 บาท

*****